

ՄԻԻՌՈՆՕՐՅՆԷՔ Ի Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

ՄԻԻՌՈՆՕՐՅՆԷՔ... Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ամենէն սրտառու և խորհրդաւոր արարողութիւններէն մէկը: Քսանհինգ տարիներէ ի վեր չէր կատարուած ան: Այս տարուան Սեպտեմբրի վերջերը և Հոկտեմբերի սկիզբները, ուրախութեան և հոգեկան մխիթարութեան օրեր եղան, ոչ միայն Ս. Էջմիածնի մէջ և ամբողջ Հայաստանի, այլ և զաղթաշխարհի: Արտասահմանի ամէն կողմերէն պատգամաւորներ զիրութիւններ ձեռք բերած կը փութային Ս. Էջմիածին, մասնակցելու հոն տեղի ունենալիք հոգեպարար արարողութեանց:

Սեպտեմբեր 23էն սկսեալ արդէն իրաւունք ետէ օգի ճամբով Երևան կ'իջնէին և կը տեղաւորուէին շքեղ պանդոկներու մէջ: Սեպտեմբեր 27ին կը սկսին նախապատրաստական Ազգ. եկեղեցական ժողովները, և տեղի կ'ունենային անհրաժեշտ կարգադրութիւններ, կաթողիկոսական ընտրութեան և օծման, Եպիսկոպոսաց ձեռնադրութեան և Սրբալոյս Միւսոնի օրհնութեան: Ուրբաթ օր Սեպտեմբեր 30ին, Ս. Էջմիածնայ Մայր Տաճարին մէջ, գրեթէ միաձայնութեամբ ընտրուեցաւ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը, յանձին Տ. Վազգէն Եպիսկ. Պալճեանի, և Հոկտեմբեր 2ին տեղի ունեցաւ Կաթողիկոսական օծումը: Հոկտեմբեր 6ին, նոյնքան հանդիսաւորութեամբ կ'օծուէին եօթը նորընծայ Եպիսկոպոսներ Հայաստանեայց Ս. եկեղեցւոյ:

Շաբաթ՝ 8 Հոկտեմբեր 1955, ի տօնի Ս. Թարգմանչաց Վարդապետացն մերոց, Սրբալոյս Միւսոնի օրհնութեան օրը, Կանխաւ եղած կարգադրութեանց համաձայն, բաժնուած են Մայր Տաճարի մօտից թուր տոմսերը, Հազարէ աւելի հաւատացեալները զբաւած են իրենց տեղերը Տաճարէն ներս, իսկ դուրսը, Տաճարին շուրջը և քաղաքին հրապարակներուն վրայ, խոնուած են հարիւր հազարաւոր ժողովուրդ, Մայր Հայրենիքի ամէն կողմերէն, որոնց համար ամենահետաքրքրական և սիրելի արարո-

ղութիւնն է Սրբալոյս Միւսոնի օրհնութիւնը, և ամենուն աչքերը յառած են դէպի Վեհաբանին դուռը:

Կէսօրուան ժամը տասնեմէկն է: Ամբողջ հոգեւորական դասը, գլխաւորութեամբ Վեհափառ Հայրապետի, հաւաքուած են Վեհաբանին մէջ: Տասնեւից եպիսկոպոսներ կը զգեստաւորուին յաւուր պաշաճի. եպիսկոպոսական ամենաշքեղ հանդերձանքովը: Վարդապետներ, բազմաթիւ քահանաներ շուրջադրեցան, Սարկաւազներ և Դպիրներ իրենց կարգի և աստիճանի շքեղանքով, բուրժաւորներ, մամկաններ, ջահակիրներ և խաչմաւ կրողներ կ'անցնին առաջ, ու կը կազմուի հսկայ թափօր մը, գլխաւորութեամբ Վեհափառ Հայրապետի: Կը սկսի «Լուսաւիտա» և թափօրը յամրաւ կը յառաջանայ բազմութեան մէջէն դէպի Մայր Տաճարը: Դպրաց դասը արդէն մուտ գործած է Մայր Տաճարէն ներս, իսկ Հայրապետը դեռ նոր կ'իջնէ Վեհաբանին աստիճաններէն: Հայրապետական մէջէն տարազ և Սրբալոյս Միւսոնի օրհնութիւն: Եպիսկոպոսական դասը ի ձեռին ունին Ս. Էջմիածնի նուիրական սրբութիւնները. — Կենաց Փայտը, Սուրբ Գեղարդը, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Աջը, հին միւսոնի մեծ աղաւնին, բաւասունին սրուակը և ուրիշ հոտաւէտ իւղեր, խաչեր և Հայրապետներու Ս. Աջերը: Վարն է արդէն եկեղեցականաց թափօրը, Ս. Էջմիածնի գաւիթը, ու Վեհափառ ներքեւն է ամպհովանիի զոր կը կրեն մասնաւորաբար արտասահմանէն ժամանած պատուական պատգամաւոր ազգայիններ և Հայրենիքի սիրուած վարպետ-բանաստեղծը՝ Աւետիք Իսահակեան: Վեհափառ Հայրապետը արդէն հասած է Մայր Տաճարի դրան մեծ զանգակատան տակը: Կը զօղանջին հինաւորաց կաթողիկէի քաղցրաձայն զանգակները հատիկ հատիկ, ու անոնց ձայնը կը խոնուի բարեպաշտ ժողովուրդի սրտատրօփ աղօթքին և կը վերանայ առ Հայր:

Ս. Պատարագի ժամն է։ Ս. Էջմիածնի երգչախումբը ներդաշնակ ձայնով մը սկսած է արդէն ծանր եղանակով խորհնել։ Իջման Սուրբ Սեղանին առջև կը կատարուի Ս. Պատարագի նախապատրաստական կարգն ու լուսացումը, և թափօրը նոյն շքեղանքով վեր կը բարձրանայ դէպի Աւագ Խորանին բնիկ։ Բնիկն վրայ դրուած է Սրբալոյս Միւռնոնի հրաշալի կաթան, համակ արծաթ և ոսկեզօծ, բարձրաքանդակ նկարներովը Տեառնական, առաքելոց և Ս. Լուսաւորչի, և ծածկուած եօթը ծանրագին շղարչ-

բողապետը այս օրուան, Սուրբ Սեղանին վրայ կը պատրաստէ հարկ եղածները։ Ահա «Ողջոյն»ի պահը։ Կը դադրին Ս. Պատարագի երգեցողութիւններն ու կը սկսի Ս. Միւռնոնի օրհնութեան կանոնը։ Աղօթք, Սաղմոս, Շարական և Աւետարանական ու Ս. Գրական ընթերցումներ իրարու կը յաջորդեն։ Կը լսուի «Կենդանաբար Աստուած» շարականը, ձեռքերու վրայ բարձրացուցած կը բերեն հին Սրբալոյս Միւռնոնի մեծ աղաւնին քօղածածկ, զոյգ բուրժառով, մոմակաշնեքով և լապսերնե-

Սրբալոյս Միւռնոնի օրհնութիւնը։

ներով։ Քառասուն օրեր շարունակ առաւօտեան և երեկոյեան ժամերգութիւններէն վերջ, կատարուած են Սրբալոյս Միւռնոնի օրհնութեան նախապատրաստական կարգերը, ըստ ծխի Հայց. եկեղեցւոյ, և հասցուցած այսօրուան լրումին։

Կը շարունակուի քառաձայն Ս. Պատարագը ծանր և խորհրդաւոր։ Ընծային վերաբերումը կը կատարէ Հիւսիսային Ամերիկայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մամբրէ Արքեպիսկոպոս Գալֆայեան, իսկ Գեր. Տ. Մամբրէ Արքեպիսկոպոս Սիրունեան արա-

բով։ Լուսարարապետ Տ. Սահակ Սրբազանը կը վերցնէ Սրբալոյս Միւռնոնի կաթան ծածկող եօթը շղարչները, ու կը բանայ կափարիչը, մինչ զպիւրները կ'երգեն «Բացե՛ր Տէր այսօր զգանձդ երկնային» շարականը և նոյն առեն վեհափառ Հայրապետը կը թափէ Սրբալոյս Միւռնոնի կաթնային մէջ ծաղիկներու մաքուր հիւթը և ապա բալասանը, և կ'առնէ հին Միւռնոնի մեծ աղաւնին։ Կը հնչեն դարձեալ Ս. Էջմիածնի զանգակները միահամուռ, կը թնդայ Տաճարը հաւատացեալներու աղօթքներուն միմունջներովը և

հետաքրքիր աչքերը սեղանին կը կապուին: Յուզում, արցունք և հոգեկան ուրախութիւն, իրարու կը խառնէ այս շատ խորհրդաւոր պահը, և մարդիկ իրենցը չեն պահանջիր այլևս, կը բարձրանան խորհուրդին: Ահա կը լսուի Ծնորհալի Հայրապետին խորխոր ձայնը, «Առաքելոյ աղաւնոյ» շաբականին հատիկ հատիկ երգեցողութեամբը, կը հեղու հին Միւռնոնը կաթնալին մէջ, խառնելով հին դարերու սրբութիւնը նոր օրերու խորհուրդին հետ:

Ապա կ'առնէ Վեհափառը կենաց փայտին համակ ոսկեայ և զոհարակոտ խաչը, ընկղմամբ կը տեսնողը Ս. Միւռնոնը ըսելով. «Օրհնեսցի եւ սրբեսցի Միւռնոն այս նշանաւ Սուրբ Խաչիւ»: Եւ ապա կ'առնէ Ս. Գեղարդը ու կ'ըսէ. «Օրհնեսցի եւ սրբեսցի Միւռնոն այս, Սուրբ Խաչիւ եւ Սուրբ Աւետարանաւ եւ Սուրբ Գեղարդեամբս»: Նոյնպէս առնելով Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ոսկեղօծեալ մեծ Աջը, թաղելով և տեսնողը Սուրբ Միւռնոնը կ'արտասանէ. «Օրհնեսցի եւ սրբեսցի Միւռնոն այս, Սուրբ Խաչիւ եւ Սուրբ Աւետարանաւ եւ Սրբոյ Լուսաւորչի Աշովս, այս նշանաւ...»: Վերջացած է օրհնութիւնը: Օրհնուած է Սրբալոյս Միւռնոնը որ պիտի սրբէ և շնորհազարդէ բիւրաւորներու ճակատներն ու աջերը: Կը դնեն կաթարիչը և կը ծածկեն դարձեալ եօթը ոսկեղրուազ շղարչներովը:

«Ողջոյն»ի պահն է: Նախ ինքը, Պատարագիչ Վեհափառը կը մօտենայ և ծընկաւք կ'առնէ «Ողջոյն»ը Սուրբ Խորհուրդէն և կը համբուրէ Սրբալոյս Միւռնոնի կաթնան, որուն կը հետեին եպիսկոպոսաց և հոգեւորականաց դասը, և հաւատացեալ ժողովուրդը:

Կը շարունակուի Հայրապետական Ս. Պատարագը ծանր և խորհրդաւոր: Զգեստաւորեալ եպիսկոպոսաց դասը՝ բեմին

վրայ, իսկ վարդապետներ և քահանաներ՝ գետին մէջ, բեմին առջև:

Յաւարտ Ս. Պատարագի, «Որ օրհնես» աղօթքէն վերջ նորէն կը կազմուի նոյն շքեղ թափօրը, և Վեհափառը Ս. Պատարագի զգեստաւորութեամբ և «Էջմիածինն ի հօրե» շարականի ծանր երգեցողութեամբ, ամպհովանիի ներքեւ, կ'առաջնորդուի Վեհարան և հոգեւորականք և բոլոր ներկաները համբուրելով Վեհ. Հայրապետին Ս. Աջը կ'արձակուին ի խաղաղութիւն:

Իսկ Սրբալոյս Միւռնոնի կաթնան կը մնայ Մայր Տաճարի բեմին վրայ մինչև երկուշեան ուշ ատեն, ուր բաղմահազար բարեպաշտ ժողովուրդ կը մօտենան ի համբոյր սրբութեան:

Արդարեւ յուզիչ էր տեսարանը այդ մեծ օրուան, որ իսկապէս շնորհաբաշխութեան հանդէս մըն է Հայց. Եկեղեցւոյ բոլոր զաւակներուն: Հայ բարեպաշտ ժողովուրդը դարերով հաւատարիմ մնացած իր հայրենի ժառանգութեանց և սրբութեանց, այս առթիւ ևս առաւել մեծ հաւատքով մը յայտնաբերեց զայն:

Հոգեկան մեծ խուզիչով մը կը տեսնէ մէկը Մայր Տաճարին մէջ, որմերուն և մոյթներուն տակ, բարեպաշտ հոգիներ գունդեր կազմած, երկիւղած և բազկատարած, որոնք արցունքով կը փառարանեն զԱստուած, որ արժանացուց զիրենք այս օրուան:

Սրբալոյս Միւռնոնը քրիստոնէական առաջին դարերէն ի վեր հայ ժողովուրդի հաւատքին մէջ պաշտելութեան հասած նուիրական և շնորհաբաշխ սուրբ իւզը եղած է, ու շատ բնական է որ անոր օրհնութեան հանդէսն ալ նոյնքան հոգեպարար և վեհ զգացումներով պիտի լեցնէր ժողովուրդին հոգին:

ՀԱՅԿԱՋՈՒՆ ԵՊՍ. ԱՔՐԱՀԱՄԵԱՆ